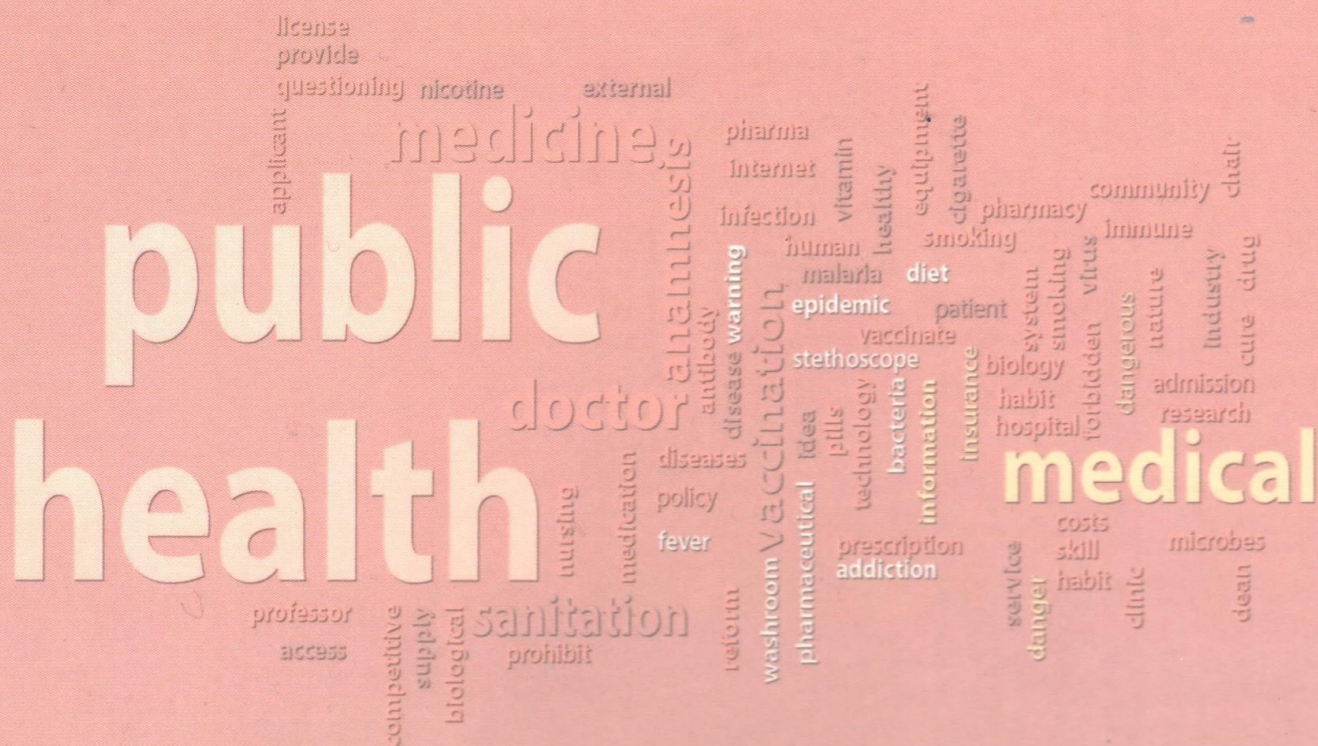

Присвячується 180-річчю
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

Навчальний посібник

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

За загальною редакцією
академіка НАН ВО України,
професора Т.С. Грузевої

Київ
Видавництво «Книга-плюс»
2021

УДК 614.2 (075.8)

Рекомендовано Вченою радою Національного медичного університету імені О.О. Богомольця МОЗ України як навчальний посібник з навчальної дисципліни «Соціальна медицина, громадське здоров'я» (модуль № 2 «Громадське здоров'я») для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, протокол № 10 від 01 квітня 2021 року.

Авторський колектив:

**Грузева Т.С., Галієнко Л.І., Гречишкіна Н.В., Донік О.М., Замкевич В.Б.,
Іншакова Г.В., Литвинова Л.О., Короленко В.В., Власенко С.В.**

Рецензенти:

Сміянов В.А. – завідувач кафедри громадського здоров'я медичного інституту Сумського державного університету МОН України, доктор медичних наук, професор.

Михальчук В.М. – завідувач кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика МОЗ України, доктор медичних наук, професор.

Лаишул З.В. – завідувач кафедри соціальної медицини, організації і управління охороною здоров'я та медико-соціальної експертизи Запорізької медичної академії післядипломної освіти МОЗ України, доктор медичних наук, професор.

Громадське здоров'я: навчальний посібник / [Грузева Т.С., Галієнко Л.І., Гречишкіна Н.В. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т. С. / К.: Книга-плюс, 2021. – 296 с.

Навчальний посібник підготовлено відповідно до програми навчальної дисципліни «Соціальна медицина, громадське здоров'я» (модуль №2 «Громадське здоров'я») для підготовки магістрів зі спеціальностей 222 «Медицина», 228 «Педіатрія».

У виданні висвітлено основні теоретичні положення та практичні аспекти комплексної оцінки здоров'я населення і його провідних детермінант; епіднадгляду за здоров'ям і благополуччям населення; моніторингу та реагування на виклики та загрози для здоров'я, у т. ч. у надзвичайних ситуаціях; захисту здоров'я, зміцнення здоров'я та профілактики хвороб; проявів та причин нерівності щодо здоров'я; стратегічного управління в інтересах здоров'я і благополуччя; інформаційно-роз'яснювальної діяльності (адвокації), комунікації та соціальної мобілізації в інтересах здоров'я; морально-етичних та правових аспектів втручання в охороні здоров'я; інформатизації громадського здоров'я.

Матеріали кожної теми структуровано з визначенням мети, навчально-цільових завдань, переліку практичних навичок, питань для передаудиторної підготовки; представлено основні теоретичні положення, логічні структури тем і приклади вирішення типових ситуаційних завдань. Усі тематичні розділи доповнено списками рекомендованої літератури.

Підписано до друку 08.07.2021. Друк офсетний. Папір офсетний.

Друк. арк. 18,5. Формат 70/100/16. Наклад 500 прим.

Видавництво «Книга-плюс».
03057, Київ, просп. Премоги, 34
Свідоцтво ДК № 4904 від 20.05.2015 р.
Тел./факс: (044) 492 04 28
www.book-plus.com.ua

© Грузева Т.С., Галієнко Л.І., Гречишкіна Н.В.,
Донік О.М., Замкевич В.Б., Іншакова Г.В.,
Литвинова Л.О., Короленко В.В., Власенко С.В., 2021
© Видавництво «Книга-плюс», 2021

ISBN 978-966-460-139-6

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Тема 1. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТА ОЦІНКА ОСНОВНИХ ДЕМОГРАФІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ, ПРИРОДНОГО РУХУ НАСЕЛЕННЯ. АНАЛІЗ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ (Іншакова Г.В.).....	8
Тема 2. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ СМЕРТНОСТІ НЕМОВЛЯТ (Гречишкіна Н.В., Литвинова Л.О.)	16
Тема 3. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЗАХВОРЮВАНОСТІ (Іншакова Г.В.)	22
Тема 4. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА НАЙВАЖЛИВІШІ СОЦІАЛЬНО ЗНАЧУЩІ ЗАХВОРЮВАННЯ (Грузєва Т.С., Власенко С.В.).....	33
Тема 5. МЕДИКО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ІНВАЛІДНОСТІ. МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ТА АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ІНВАЛІДНОСТІ (Грузєва Т.С., Донік О.М.).....	39
Тема 6. МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТА ОЦІНКА ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (Грузєва Т.С., Донік О.М.)	47
Тема 7. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЯГАРЯ ХВОРОБ. ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДЛЯ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я (Гречишкіна Н.В.).....	56
Тема 8. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (Грузєва Т.С.)	63
Тема 9. ЕПІДНАГЛЯД ТА ОЦІНКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я І БЛАГОПОЛУЧЧЯ (Короленко В.В., Грузєва Т.С.)	72
Тема 10. МЕТОДОЛОГІЯ АНАЛІЗУ ПРИЧИН СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ ЩОДО ЗДОРОВ'Я ТА ЙОГО ОХОРОНИ (Грузєва Т.С.)	87
Тема 11. ПРОМОЦІЯ ЗДОРОВ'Я. ВИДИ ПРОФІЛАКТИКИ, МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ САНІТАРНОЇ ПРОСВІТИ. ПРОФІЛАКТИЧНИЙ НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я (Грузєва Т.С., Власенко С.В.).....	97
Тема 12. ІНФОРМАЦІЙНО-РОЗ'ЯСНЮВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ (АДВОКАЦІЯ) ЯК СКЛАДОВА МЕДИЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ (Галієнко Л.І.)	110
Тема 13. КОМУНІКАЦІЯ ТА СОЦІАЛЬНА МОБІЛІЗАЦІЯ В ІНТЕРЕСАХ ЗДОРОВ'Я. ПРЕС-РЕЛІЗИ ТА ЗВ'ЯЗОК ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (Грузєва Т.С., Замкевич В.Б.)	125
Тема 1 (самостійна робота). АНАЛІЗ СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ ЗА ВІКОМ, СТАТТЮ, МІСЦЕМ ПРОЖИВАННЯ (Іншакова Г.В.).....	140

Тема 2 (самостійна робота). СТАРІННЯ НАСЕЛЕННЯ. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ СОТЖ ТА ДЕМОГРАФІЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ (Гречишкіна Н.В.).....	148
Тема 3 (самостійна робота). МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ЗАХВОРЮВАНOSTI З ТИМЧАСОВОЮ ВТРАТОЮ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ (Іншакова Г.В.).....	153
Тема 4 (самостійна робота). АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ (Грузєва Т.С., Власенко С.В.)	160
Тема 5 (самостійна робота). ЖИТТЯ ЯК ЦІННІСТЬ. СТАВЛЕННЯ ДО СМЕРТІ ТА ВМИРАННЯ ЯК МОРАЛЬНА ПРОБЛЕМА (Донік О.М.)	168
Тема 6 (самостійна робота). НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я. БІОТЕРОРИЗМ (Грузєва Т.С., Донік О.М.)	176
Тема 7 (самостійна робота). СКРИНІНГОВІ ПРОГРАМИ РАНЬОГО ВИЯВЛЕННЯ ХВОРОБ ТА ЧИННИКІВ РИЗИКУ (Гречишкіна Н.В.)	189
Тема 8 (самостійна робота). ЕКОЛОГІЧНЕ ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У Т. Ч. БЕЗПЕКИ ДОВКІЛЛЯ, ПРАЦІ, ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТОЩО (Грузєва Т.С.)	196
Тема 9 (самостійна робота). ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО КЕРІВНИЦТВА В ІНТЕРЕСАХ ЗДОРОВ'Я І БЛАГОПОЛУЧЧЯ (Грузєва Т.С., Гречишкіна Н.В.)	213
Тема 10 (самостійна робота). МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВТРУЧАНЬ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я (Грузєва Т.С.)	224
Тема 11 (самостійна робота). СТРЕСИ І КОНФЛІКТИ. МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ЛЮДЕЙ ВІД ДІЙ СТРЕСУ (Грузєва Т.С., Власенко С.В.)	238
Тема 12 (самостійна робота). ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ТА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я. МЕДИЧНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ (Галієнко Л.І.)	251
Тема 13 (самостійна робота). ВІЗУАЛІЗАЦІЯ Й ЕФЕКТИВНЕ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ДАНИХ ПРО ЗДОРОВ'Я. ПОШИРЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ (Грузєва Т.С., Замкевич В.Б.)	257
ДОДАТКИ	272

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ

Грузева Тетяна Степанівна, доктор медичних наук, професор, академік Національної академії наук вищої освіти України, завідувачка кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я Національного медичного університету імені О. О. Богомольця

Галієнко Людмила Іванівна, доктор медичних наук, доцент, професор кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

Гречишкіна Наталія Володимирівна, кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я Національного медичного університету імені О.О. Богомольця

Донік Олена Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я Національного медичного університету імені О. О. Богомольця

Замкевич Вікторія Богданівна, кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я Національного медичного університету імені О. О. Богомольця

Іншакова Ганна Вадимівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я Національного медичного університету імені О. О. Богомольця

Литвинова Любов Олександрівна, кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я Національного медичного університету імені О. О. Богомольця

Короленко Володимир Васильович, кандидат медичних наук, доцент, заступник Голови Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками

Власенко Світлана Вікторівна, старший викладач кафедри соціальної медицини та громадського здоров'я Національного медичного університету імені О. О. Богомольця